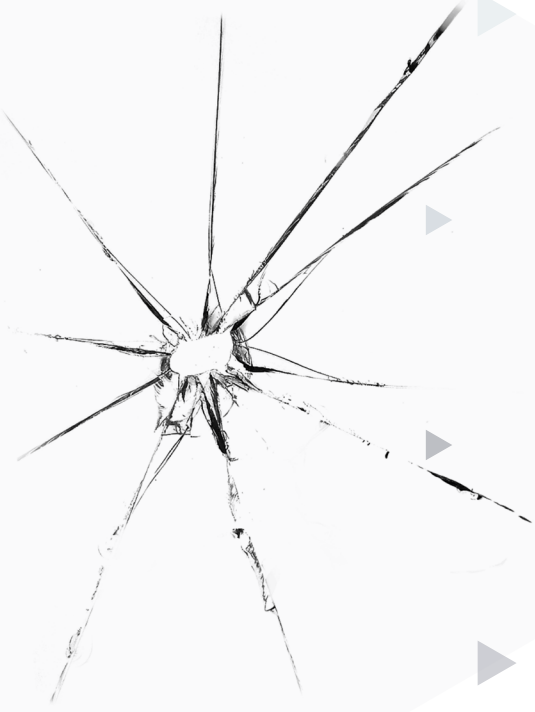
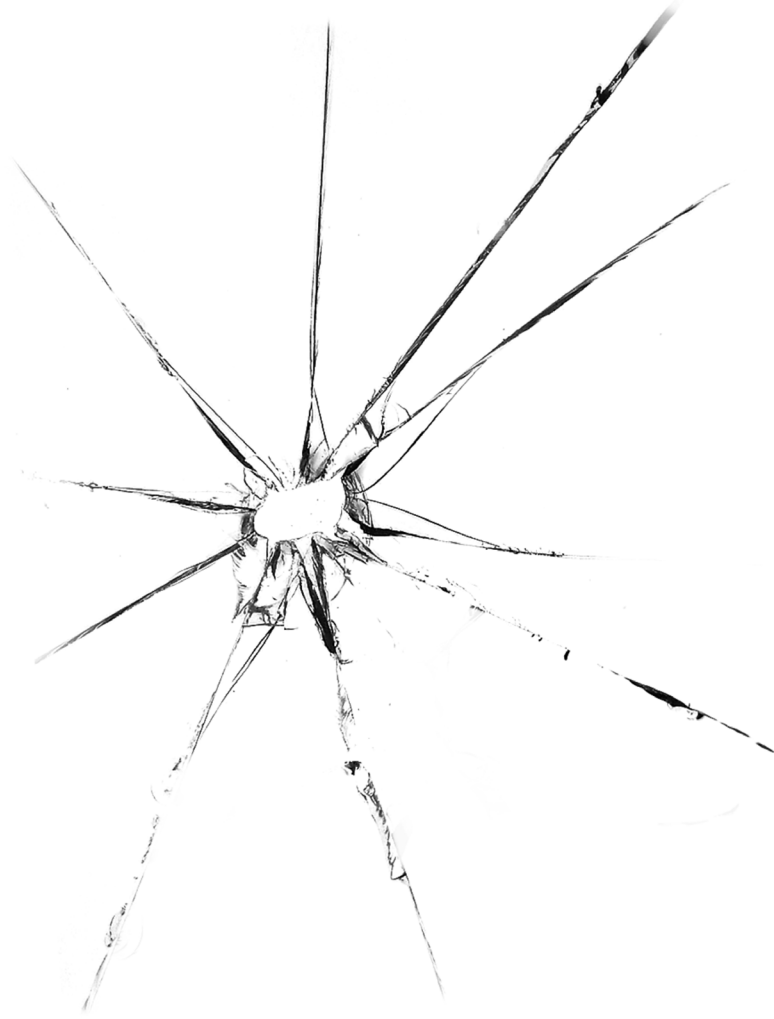

EĞİTİM ÇALIŞANLARINA YÖNELİK ŞİDDET EĞİLİMİ

TESPİT ve ÖNERİLER

**EĞİTİM ÇALIŞANLARINA YÖNELİK
ŞİDDET EĞİLİMİ
TESPİT ve ÖNERİLER**

İçindekiler

Giriş.....	1
Hepimiz Şiddete Dur Demeliyiz	2
Şiddet konusunda veriler ne söylüyor ?.....	4
Şiddetin Eğitim ve Eğitimciler Üzerindeki Olumsuz Etkileri	7
Şiddet Sarmalından Kurtulmak Mümkündür.....	9
Gerekli Yasal Değişiklikler İçin Tekliflerimiz	11

GİRİŞ

İnsanlığın tarih boyunca yenemediği kaderi olan şiddet, öğrenilen bir olgu olarak kültürel bir arka plana sahiptir. Her şeyin başat ölçüsü sayılan insana göre biçimlendiği modern dönemlerde azalması beklenen şiddet, belki de hiçbir dönemle kıyaslanmayacak ölçüde hem sistemleşmiş hem yaygınlık kazanmıştır. Son yıllarda okullarda öğretmenlere ve eğitim çalışanlarına yönelik şiddet olaylarının arttığını üzülererek müşahade ediyoruz. Şiddetin, insan doğasının bir parçası olarak, nedenleri ve sonuçları itibarıyla çok katmanlı bir olgu olduğunu biliyoruz. Eğitim kurumlarında yaşanan şiddet sorununu değerlendirirken de bu gerçeği göz önünde bulundurmamak, yaşanan her vakayı kendi tekilliği içerisinde analiz etmek gerekir. Böyle bir analiz yapmaya kalktığımızda, içinde yaşanan kültürel durum, yoksulluk, sınıf çatışması, ideolojik sebepler, genetik durumlar, kişisel saplantılar, yasaklar, konuşma zemininin olmayışı, kendini ifade imkânı bulamamak, iletişimsizlik, kötü alışkanlıklar, yanlış çevre, provoke edilmiş aşırı duygular gibi birbirinden farklı faktörleri ele almak durumundayız. Eğer şiddetin önüne geçmek istiyorsak, salt eğitime odaklanarak değil, bütün bu faktörleri dikkate alarak bir politika geliştirilmesi gerekmektedir.

Hepimiz Şiddete Dur Demeliyiz

Günümüz toplumları, saldırgan bireysel tepkilerden kitlesel kıyım ve katliamlara kadar her türlü şiddetin sarmalında çaresiz ve çıkışsız olmanın bunalımı içindedir. Pozitivizmle birlikte ortaya çıkan yeni insanın varlıkla ilişki ve iletişim biçimi, şiddeti önlemede başarısız olmakla kalmamış, bilakis şiddet üretmiştir. Sinema, televizyon ve haber bültenleri dâhil birçok görsellik, şiddet unsurları ile cazip ve heyecanlı hâle getirilmiştir.

Eğitim sisteminde öğretmenler ve eğitim çalışanları, şiddet sorununun çözülmesinde kritik bir noktada görülmesine karşın uygulanan politikalarla, eğitim çalışanlarının eğitimin tali bir unsuruymuşçasına örselendiği bir ortam oluşturulmakta, şiddeti önleyecek önemli birer aktör olması gerekirken öğretmenler ve eğitim çalışanları şiddetin mağduru hâline gelmişlerdir. Okullarda öğretmenlere dönük artan şiddet olayları da bu durumu teyit etmektedir.

Aynı bireylerin kent kültürü ve kentleşme karşısında hissettikleri “ezilmişlik” ve “ötekileştirilmişlik” duygusu, yaşadıkları kenara itilmişliklerle birleşince bastırılan ve yeri geldiğinde açığa çıkan öfkelerini en kolay ifade edecekleri yer olarak okullara ve öğretmen-

lere yönelmektedirler. Kimi bireylerin formal ya da informal olarak mensubu oldukları birtakım güç odakları ya da çevrelerin baskı ve nüfuzunu kullanarak oluşturdukları fiziksel ve psikolojik şiddet; öğretmenlerin karşılaştıkları bir durum haline gelmiştir. Aile hayatlarında yaşadıkları düzensizlikleri ve aile içi sorunları bazı veliler okullara da aksettirmektedirler. Bu tür olumsuz durumlar sonucu ortaya çıkan depresif davranışlar giderek şiddete dönüşme eğilimindedir.¹

Öğrenci, öğretmen, veli ilişkilerinde okulları adeta mahkeme salonlarına çeviren uygulamalar öğretmeni her fırsatta sigaya çekilen bir nesneye dönüştürdüğü, öğretmeni ve mesleği itibarsızlaştırdığı ve öğretmenin etkisini ortadan kaldırdığı görülmelidir. Eğitimde karar alıcıların tehlikenin ciddiyetini kavrayamamış görünmeleri vahimdir. Uygulamalar maalesef başka türlü düşünme seçeneğimizi ortadan kaldırmaktadır. Eğitim sistemimizin en önemli paydaşlarından biri olarak, daha iyi bir eğitim için daha iyi bir müfredat, pedagojik yöntemler, daha ileri amaçlar üzerine kafa yormamız gerekirken, bugün bu yara-

¹ Atmaca, T., & Öntaş, T. (2014), *Velilerin Öğretmene Uyguladığı Şiddete Yönelik Nitel Bir Araştırma*, Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi, 2 (1), 47-62.

mızı konu etmek mecburiyetinde kalışımızın ana sebebi, şiddetin ağırlaşan toplumsal maliyeti karşısında, ilgililerin çözüm üretmede yetersiz kalmaları veya isteksiz davranmalarıdır. Bu konuya ısrarla dikkat çekip çözüm önerilerimizi sunduğumuz her durumda, bütün pedagojik, psikolojik, ilmî veri ve dayanakları altüst edecek tarzda karşılaştığımız anlaşılabilir tutum, şiddetin ateşine benzin dökmekten başka bir anlama gelmez, gelmemektedir.

Öğretmeni güçlendirecek, donatacak, koruyacak tedbirler almak yerine onu hedef alan saldırılar karşısında sessizliğe gömülmenin anlaşılabilir bir yanını göremiyoruz. Toplumdaki şiddeti eğitimle yok etmenin hesabını yaparken, şiddeti eğitimin içine sokmaya davetiye çıkarıcı uygulamaların akılla, izanla, vicdanla, kültür değerlerimizle, hayat anlayışımızla telif edilir bir yanı yoktur.

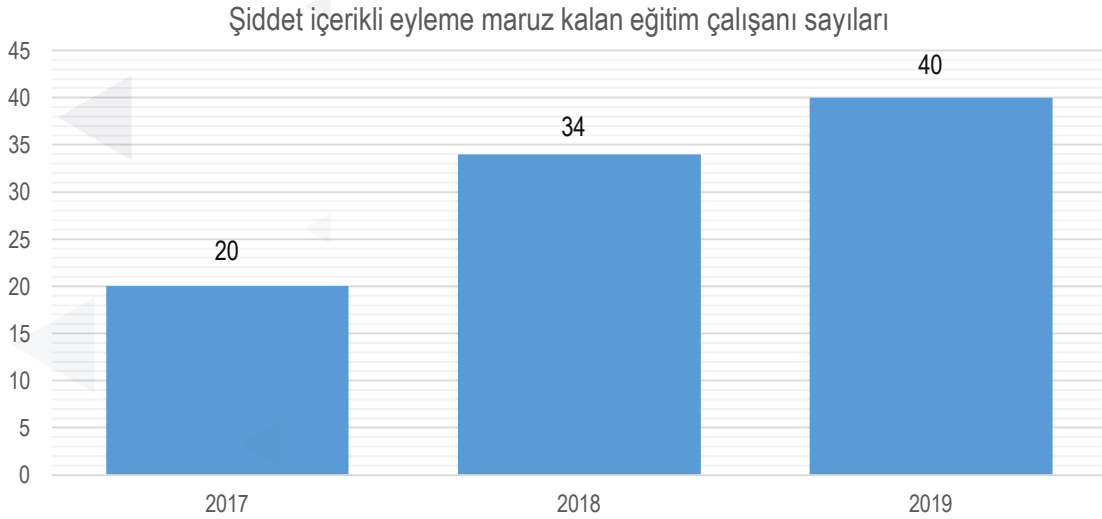
Eğitim, şiddeti ortadan kaldırılacak bir enstrüman olarak tavsif edilirken; şiddetin, eğitimi tehdit ve tahdit eder boyuta ulaşması, bunun geleceğimizi tehlikeye sokacak boyuta doğru tırmanıyor olması, acil ve köklü çözüm bulmayı zaruri hâle getirmektedir.

Bu bağlamda, öğretmenlere ve eğitim çalışanlarına yönelen şiddetin, artık bireysel eylemler ve sıradan adli vakalar olmaktan çıkarak, toplumu ve eğitim sistemini tehdit eden yaygın bir sorun haline gelmiş bulunduğunun ortaya konulması amacıyla bu analiz gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmamızda eğitimdeki emeğe yönelen bu soruna çözüm getirecek hukuki, politik ve sosyal tedbirlere kaynaklık etmesi açısından, okullarımızda öğretmenlerimizin ve eğitim çalışanlarının karşı karşıya kaldığı şiddetin serencamı ortaya konulması hedeflenmektedir.

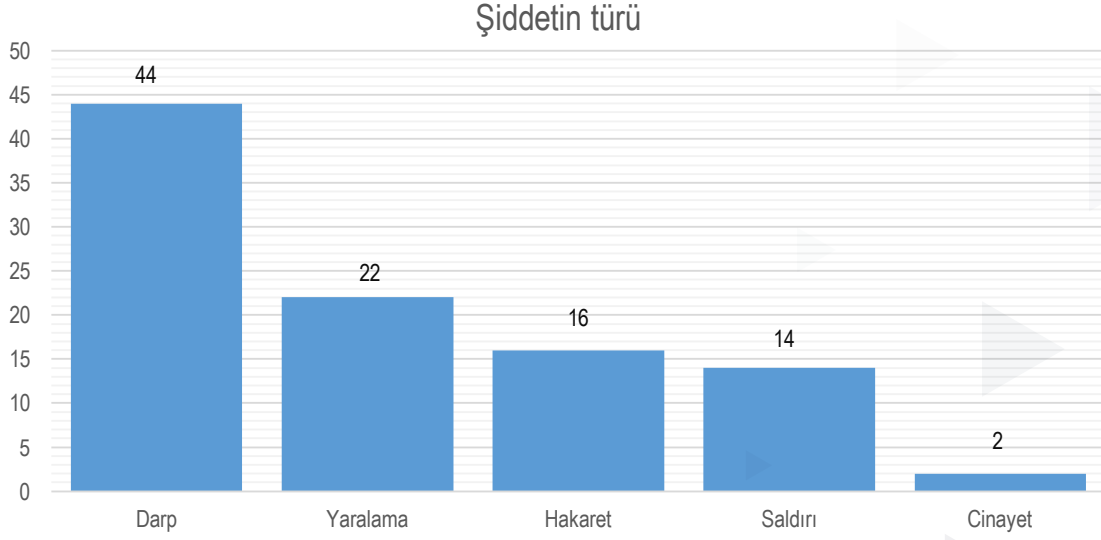
Şiddet konusunda veriler ne söylüyor ?

2017-2018 eğitim-öğretim yılının başlangıcı olan Eylül 2017'den bugüne kadar Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmî eğitim kurumlarında görevli öğretmen ve eğitim çalışanlarına yönelik şiddet içerikli eylemler araştırmaya konu edilmiştir. Eğitim-Bir-Sen olarak Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlar nezdinde örgütlü şubelerimiz

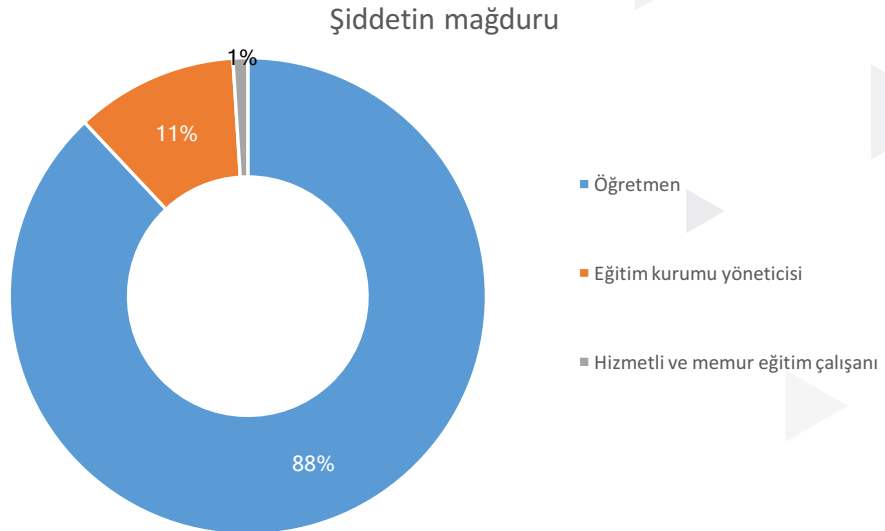
üzerinden veriler toplanmıştır. Veri toplama sürecinde il ve ilçe bazında, öğretmen ve eğitim çalışanlarına yönelen şiddetin türü, fail kimliği, mağdur kimliği, yılı, idari soruşturmaya konu edilip edilmediği, adli soruşturma ve kovuşturmaya konu edilmediği ve sonucu gibi veriler sorgu konusu edilmiştir.

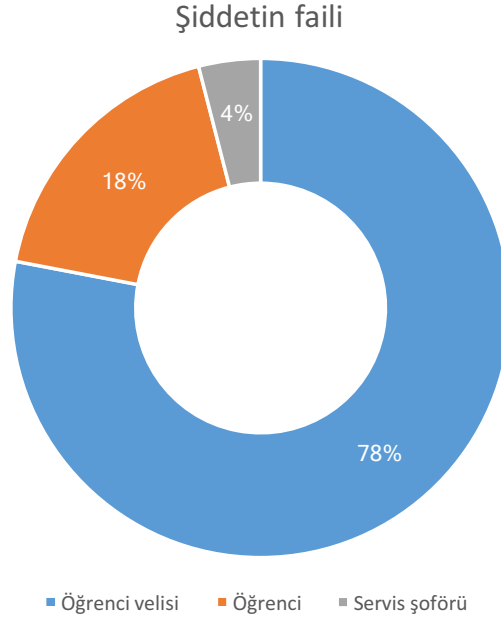
Eylül 2017'den bugüne artan bir hızla resmî eğitim kurumlarında 94 öğretmen ve eğitim çalışanı değişik tür ve düzeyde şiddet içerikli eyleme maruz kalmıştır. 2017 yılında 20; 2018 yılında 34 ve 2019 yılında (Araştırma tarihi olan Kasım 2019'a kadar) 40 şiddet içerikli eylem görülmüştür.

Bu eylemler içerisinde 16 eylem hakaret, 14 eylem saldırı, 44 eylem darp, 22 eylem yaralama, 2 eylem ise cinayet niteliğindedir.

Şiddet içeren eylemlerin %88'inin mağdurunun öğretmenler, %11'in eğitim kurumu yöneticileri, %1'inin ise hizmetli ve memur eğitim çalışanı olduğu görülmektedir.

Yine bu eylemlerin faillerinin %18'i öğrenci, %78'i öğrenci velisi ve %4'ünün servis şoförü, okul dışı şahıs, kamu görevlisi gibi kişiler olduğu görülmektedir.

Öğrenci kaynaklı şiddet eylemlerinin %29'unun idari soruşturmaya konu edildiği, %71'inde herhangi bir idari soruşturma gerçekleştirilmediği bulgusuna ulaşılmıştır. Sadece tek bir olayda öğrenci fail, örgün eğitimin dışına çıkarılmış, üç olayda ise okul değişikliği cezası verilmiştir. Bunlar karşılaşılan en ağır disiplin cezalarıdır.

Şiddet eylemlerinin %78'i adli soruşturmaya konu edilmiştir. Bu eylemlerinin %58'inin adli soruşturma ve kovuşturma süreci devam etmektedir. Sadece 3 vakada tutuklama kararı verilerek sanık/sanıklar tutuklu yargı-

lanmıştır. Sonuçlanan kamu davalarında sadece 5 vakada mahkûmiyet kararı verilmiş; tamamında adli para cezası verilmiştir.

Araştırma bulguları, eğitim çalışanlarına yönelik şiddetin, bireysel eylemler olmaktan çıkıp yaygın bir sorun haline geldiği gerçeğini ortaya koymaktadır. Sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan farklı kodlara sahip ülkemizde, eğitim çalışanlarına yönelen şiddetin, genel ve yaygın bir görünüm arz etmesi, şiddetin tekil adli vakalar olmaktan ibaret kalmadığını, psikolojik ve sosyolojik kökenleri olan toplumsal bir sorun haline geldiğine işaret etmektedir.

Şiddetin Eğitim ve Eğitimciler Üzerindeki Olumsuz Etkileri

Okulun toplumsal bir kurum olması, doğru- dan insan-insan ilişkileri üzerine kurulu ol- ması hasebiyle birtakım sorunları ve şiddete dönüşebilecek durumları da beraberinde getirmektedir. Okul iklimi içinde bulunan, yönetici, öğretmen, öğrenci ve veliler bu so- runların ve şiddetin ya öznesi ya da objesi durumunda olmaktadır. Okullarda şiddet olayları kapsamında literatürde öğretmene yönelik veli şiddetinin varlığına dair çalışma- ların azlığı dikkat çekicidir. Okullarda öğret- menlere dönük saldırılar fiziksel şiddet, sözel ve cinsel taciz, küfür, hakaret, tehdit, terörle korkutma, psikolojik baskı, mobbing, kesici, delici ve ateşli silahla ya da başka bir enstrü- manla zarar verme vb. şeklinde gerçekleş- mektedir. Bu tür saldırılar dünyanın hemen her yerinde farklı tür ve boyutlarda görül- mektedir. Okullara yönelik saldırıyı yapanla- rın ya da okullarda bulunan yönetici, öğret- men, yardımcı personel vb. insan kaynakla- rına dönük şiddetin uygulayıcılarının genel profil özelliklerinin bazıları, şiddet deneyimi içeren bir geçmiş, ruhsal denge bozukluğu, zararlı madde alışkanlığı, depresyon, ateşli silahlara düşkünlük, asabiye bozukluğu ve kişilik bozukluğudur. Okullarda özellikle öğ- retmenleri hedef alan saldırılar sonucu olu- şan psikolojik tükenmişlik ile ilgili araştırma sonuçları da göstermektedir ki okullarda psikolojik yıpranma yaşayan öğretmenlerin, duygu kaybı ve mesleki heyecan yitimi hız- lanmakta ve öğretmenler mesleği uzun süre sürdürme düşüncesini kaybetmektedirler.²

² Atmaca, T., & Ontaş, T. (2014).

Şiddet içeren eylemlerdeki artış ve bunların basın yayın ortamlarında daha fazla yer bul- maya başlaması, şiddet eylemlerinin birbiri- ni besleyen bir sarmalda yükselen bir grafik çizmesine yol açmaktadır. Bunun en büyük sebebi ise eğitim çalışanlarına yönelik şiddet içeren eylemlere yönelik hukuki bakış açı- sının, bunun basit adli vakalar olarak telakki edilmesi; farklılaştırılmış hukuki prosedürler gerektiren nitelikli eylemler olarak görülme- mesi; hukuki müeyyidelerin sıradan şiddet içeren eylemlerden farklı olmaması; faili cay- dırmaya ve suçu önlemeye yönelik ön tedbir- lerin düşünülmemesi gibi unsurların varlığı- dır. Eğitimcilere yönelik şiddet eylemlerinde, mevcut yasal düzenlemelerin bu fiillere karşı caydırıcı nitelikte ceza öngörmemesi ile şid- det uygulayan kişilerin bu eylemlerinin adli ve idari makamlarca önemsenmeyeceği ve ciddi bir ceza yaptırımıyla karşılaşmayacak- ları inancı önemli bir rol oynamaktadır.

Bununla bağlantılı olarak eğitimcilere yöne- lik şiddet eylemlerinin de bu eylemlerin fa- illerine yönelik yetersiz hukuki süreçlerin de eşzamanlı olarak basında yer alması, suçun karşılıksız kalacağı veya pek etkisiz bir müey- yideyle karşı karşıya kalınacağı algısını bes- lemektedir. Toplumun eğitimdeki ve eğitim çalışanlarına yönelik şiddete karşı tepkisizliği ve düşük farkındalığı da herhangi bir top- lumsal kınanma ve dışlanma riski olmaksızın faillerin şiddet uygulamalarına kapı arala- maktadır.

Eğitimcilere yönelik şiddet olaylarının türleri, failleri ve mağdurları okula, bölgeye ve toplumsal yapıya göre farklılık göstermekle birlikte, bu tür olaylar neredeyse Türkiye'nin her bölgesinde ve her eğitim kademesinde yaygın bir şekilde yaşanmaktadır. Buna karşın eğitim çalışanlarına yönelik şiddetin nedenleri, eğitim-öğretim faaliyetleri ve eğitimciler üzerindeki etkileri ve sorunun çözümüne ilişkin yapılması gerekenler konusunda yeterli bilimsel çalışma ve araştırma yapılmadığı söylenebilir. Bu nedenle öncelikle sebep-so-

nuç analizi içeren bilimsel çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu doğrultuda okullarda yaşanan şiddet sorunlarına kalıcı, etkili ve bilimsel çözümler üretme noktasında akademisyenlere de bazı görevler düşmektedir. Eğitim bilimleri alanında çalışan araştırmacı ve akademisyenlerin bu anlamda yapacağı ilk işlerden biri eğitimcilere yönelik şiddeti açıklamaya çalışan bilimsel araştırmaların sayısını artırmak olmalıdır.³

³ Özer, N. (2018), *Eğitimde Şiddet 2.0: Eğitim Çalışanlarına Yönelik Şiddet*, Eğitime Bakış, Sayı 42.

Şiddet Sarmalından Kurtulmak Mümkündür

Şiddet davranışlarının ve şiddete neden olan risk faktörlerinin kısa sürede ve anlık kararlarla, yöntemlerle çözülmesi mümkün değildir. Daha önce de vurgulandığı gibi, şiddet toplumsal bir sorundur ve çözümünü de birbiriyle adeta girift hale gelen çeşitli risk faktörlerinin analizinin yapılmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda, genel olarak toplumsal alanda meydana gelen tüm şiddet olaylarını önlemek, en azından asgari seviyeye indirmek için başta konuyla ilgilenen devlet kurumlarının öncülük etmesi, bununla birlikte iş dünyasının, sivil toplum kuruluşlarının ve medyanın (televizyonlar, gazeteler, internet platformları vb.) işbirliği içinde ortak kapsamlı projeler ve çalışmalar yapmaları gerekmektedir.⁴

Şiddet içeren davranışların faillerinin çoğunlukla öğrenci ve öğrenci ebeveynleri olduğu bulgusundan hareketle, okul düzeyinde öğrenci ve ebeveynlerin daha aktif olarak katıldığı/katılmaya teşvik edildiği etkin ve uzun süreli iyileştirici ve önleyici çalışmalar yürütülmelidir. Bu amaçla olumlu ve destekleyici bir okul ikliminin sağlanması, okuldaki planlama ve politika belirleme kararlarına öğrenci ve ailelerin katılımı, güvensizlik, kaygı ve üzüntü ile sonuçlanan zorlayıcı önlemlerin daha az kullanılması, danışmanlık hizmetlerinin sağlanması, şiddet önleme, çatışma çözümü ve krize müdahale etme plan ve

programlarının hazırlanması, akran aracılığı ve çatışma çözme tekniklerinden yararlanılması, okul ve ailenin sağlıklı iletişim kurmasının sağlanması, velilere çocuk yetiştirme konusunda eğitim ve seminerlerin verilmesi, okullarda çocuklara her hafta uygun davranış modelleri ve örnekleri gösterilmesi vb. tedbirlere işlerlik kazandırılmalıdır.

Okulda şiddetin sadece asayiş veya sağlık sorunu değil, aynı zamanda önemli bir eğitim sorunu olduğu gerçeğinden hareketle okulun psikolojik nabzını tutan, şiddet ve taciz gibi önemli konularda kilit noktada bulunan rehberlik ve psikolojik danışmanlığın alanının genişletilmesi ve güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan, gerek okulların rehberlik servislerinin gerekse de rehberlik araştırma merkezlerinin, öğrencileri şiddete yönelten risk faktörlerini belirleyecek derinlemesine ve boylamsal araştırmalar yapmaları, risk faktörlerini taşıyan öğrencilere bireysel ve grup danışmanlıkları yapmaları, öğrencilerin ailelerine çocuklarına nasıl davranmaları gerektiği gibi konularda rehberlik yapmaları, okullarla ve öğretmenlerle işbirliği yapmaları vb. bir takım etkinlik ve programlar uygulamaları sorunun çözümünde önemlidir.⁵

Genelde eğitimcilere özelde ise öğretmenlere yönelik şiddet olaylarının önlenmesi, toplumda öğretmene yönelik şiddete ilişkin bir farkındalığın oluşturulması, sorunun çözümüne katkı sağlayacak etkili önleme ve

⁴ Özdemir, S. M. (2018), *Toplumsal Şiddet Sarmalında Öğretmene Yönelik Şiddetin Sosyolojik ve Pedagojik Analizi*, Eğitime Bakış, Sayı 42.

⁵ Özdemir, S. M. (2018).

müdahale programlarının geliştirilmesi ile mümkündür. Ancak okulda şiddeti önleme ve azaltmaya dönük çabaların çoğunun odağında öğrencilere yönelik şiddet ve saldırganlık yer almaktadır.⁶

Veli ile öğrenciler arasındaki iletişimi artırıcı etkinliklerin düzenlenmesi gerekmektedir. Özellikle ailesi ile etkili iletişim kuramayan bireylerin şiddeti kendini ifade etme unsuru olarak kullandığı unutulmamalıdır. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu şiddet vakaları ile karşılaşmaları halinde ne yapacaklarını bilmediklerinden ya da okuldaki şiddeti önleme ve baş etme konusundaki bilgi ve becerilerini artıracak bir eğitimin eksikliğinden şikâyet etmektedir. Sonuçları ve etkileri göz önünde bulundurulduğunda bu durum mesleğe yeni başlayan öğretmenler için daha önemli bir sorundur. Ancak pek çok öğretmen ne lisans eğitimi sırasında ne de göreve yeni başladığında eğitimde şiddeti önleme ve müdahale etme konusunda yeterince bilgi sahibi değildir. Bu nedenle öğretmen yetiştirme programlarının içeriği gözden geçirilmeli, öğretmen adaylarına eğitimde şiddetin önlenmesi ve azaltılması konusunda bilgi ve beceri kazandıracak içerikler sunulmalıdır. Örneğin lisans programlarında öğretmen adaylarına standart olarak verilen sınıf yönetimi ve öğretim ilke ve yöntemleri gibi derslerde; sınıf kontrolü, istenmeyen

⁶ Özer, N. (2018).

davranışların önlenmesi ve müdahalesi, etkili öğretim yöntem ve teknikleri ve olumlu sınıf iklimi oluşturma gibi konularda örnek olaylarla zenginleştirilmiş uygulamalı bir eğitim verilmelidir.⁷ Öğretmenlerin ve eğitim çalışanlarının şiddet durumlarında yardım alacakları ve uzmanlardan oluşan bir destek hizmetinin her il ve ilçede kurulması gerekmektedir.⁸

Türkiye’de pek çok konuda olduğu gibi öğretime yönelik şiddet konusunda da yerel, bölgesel ya da ulusal düzeyde bir kayıt ya da istatistik tutulmamakta ya da tutulan istatistikler ilgililerle paylaşılmamaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde eğitim sistemine ilişkin veriler sadece ilgili ülke vatandaşı olan araştırmacıların değil sorunun çözümüne katkı sunacak bütün araştırmacıların kullanımına sunulmaktadır. Oysa ülkemizde konuya ilişkin verilerin sorunun çözümüne ilişkin politika üretebilmesine katkı sağlayabilecek eğitim araştırmacıları ile paylaşıldığını söylemek güçtür. Bu nedenle Millî Eğitim Bakanlığı kime yönelik olursa olsun eğitimde yaşanan şiddet olaylarının ve bu olaylara ilişkin bilgilerin kayıt altına alınması için bir sistem ve prosedür geliştirmelidir.⁹

⁷ Özer, N. (2018).

⁸ Yurdakul, İ. H. (2018), *Eğitimde Şiddete Öğretmen Gözüyle Bakış: Okullarda Şiddete İlişkin Öğretmen Görüşleri ve Çözüm Önerileri*, Eğitime Bakış, Sayı 42.

⁹ Özer, N. (2018).

Gerekli Yasal Değişiklikler İçin Tekliflerimiz

Hükümet ve Bakanlık tarafından alınması gereken önlemlerden bir diğeri ise eğitimde şiddete ilişkin caydırıcı nitelikte yasal bir düzenleme yapılmasıdır. Bilindiği üzere son dönemlerde sadece eğitim çalışanları değil, sağlık çalışanlarına yönelik şiddet olaylarında da bir artış yaşanmıştır. Dünya örneklerine bakıldığında devletlerin aldıkları ciddi tedbirleri görmek mümkündür. Örneğin İngiltere’de son dönemde artış gösteren sağlık personeline yapılan saldırılara verilen 6-12 ay arasındaki cezalar iki katına; Avustralya’da sağlık çalışanlarına saldırıya verilen 6 ay hapis cezası iki katına çıkarılmıştır. İspanya’da sağlık görevlilerine ve sağlık alanında görevli öğretmen ve akademisyenlere karşı işlenen suçlar resmi otoriteye karşı işlenmiş sayılmakta ve saldırgan, 1 yıldan 4 yıla kadar hapis cezası istemiyle yargılanmaktadır. Yine Amerika’da (New York) sağlık personeline saldırmanın cezası 2 yıldan az olmamak şartıyla 7 yıla kadar çıkabilmektedir.¹⁰

Türkiye’de son dönemde yaşanan şiddet olayları sonucunda Sağlık Bakanlığı yetkilileri sorunun çözümüne dönük bazı yasal düzenlemeler hazırlamıştır. Bu düzenleme ile sağlık kurum ve kuruluşlarında görev yapan personele karşı görevleri sırasında veya görevleri dolayısıyla işlenen kasten yaralama suçunun, 5271 sayılı “Ceza Muhakemesi Kanunu”nun 100’üncü maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında tutuklama nedeni var sayılan suçlardan olduğu düzenlenmiş, özel sağlık kurum ve kuruluşlarında görev yapan

personel de bu görevleriyle bağlantılı olarak kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından kamu görevlisi sayılmıştır. Konu ile ilgili pek çok kamu spotu hazırlanmış, cezai yaptırımlar konusunda sağlık kurumlarında bilgilendirici afişler asılmıştır.

Ancak sağlık çalışanları için yapılan bu tür düzenlemeler maalesef eğitim çalışanları için henüz yapılmamıştır.¹¹ Bu doğrultuda eğitim çalışanlarına karşı eğitim öğretim kamu hizmetinin sunumundan kaynaklı şiddet eylemlerine yönelik cezai ve hukuki tedbirlerin alınması elzemdir. Eğitim çalışanları, kendilerine yönelik şiddet olaylarına karşı caydırıcı nitelikte münhasıran bir cezai müeyyide getirilmesini, şiddete uğrayan çalışana da hukuki koruma sağlayacak türden yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesini acilen talep etmekte ve beklemektedir.

Eğitim-Bir-Sen olarak eğitim çalışanlarına yönelik şiddete karşı caydırıcı mahiyette yasal bir düzenleme talebimizi uzun süredir dile getiriyoruz. 2018 Mart ayında eğitimcilerle yönelik şiddete karşı etkili caydırıcılık sağlayacak yasal bir düzenleme sağlanması talepleriyle Türkiye genelinde eğitim çalışanlarıyla birlikte TBMM Başkanlığına yönelik imza kampanyaları başlatmıştık. Aynı talep toplu sözleşme, Kamu Personel Danışma Kurulu ve Kurum İdari Kurulları gündemine de tarafımızdan taşınmıştır. Talebimizin özü; eğitim ve öğretim hizmeti sunumu esnasında veya verilen eğitim ve öğretim hizmetinden kaynaklanan nedenlerle eğitim çalışanlarına karşı cebir, şiddet veya tehdit kullanan kişilere yönelik hapis cezası verilmesi; eğitim

¹⁰ Şahin, S. (2018). *Dünya Doktora Şiddetin Cezasını Artırıyor*, Gazete Vatan, 9 Ekim 2018, <http://www.gazetevatan.com/dunya-doktora-siddetin-cezasini-artiriyor-1207670-dunya/> Erişim Tarihi: 20 Kasım 2019.

¹¹ Ozer, N. (2018).

kurumlarında görev yapan personele karşı görevleri sırasında veya görevleri dolayısıyla işlenen kasten yaralama suçunun tutuklama nedeni varsayılan suçlardan sayılması ve şiddet mağduru personele karşı işlenen suçlar sebebiyle ceza hukuku kapsamında yürütülmekte olan işlemler ve davalarda personelin talebi üzerine Bakanlıkça hukukî yardım yapılması noktasında düzenleme yapılmasıdır. Bu doğrultuda;

(a) 26/4/2004 tarihli ve 5237 sayılı *Türk Ceza Kanununun* 112'nci maddesine aşağıdaki fıkranın eklenmesi,

“(2) Eğitim kurumlarında çalışan personele karşı, eğitim ve öğretim hizmeti sunumu esnasında veya verilen eğitim ve öğretim hizmetinden kaynaklanan nedenlerle cebir, şiddet veya tehdit kullanan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu fiiller sonucu eğitim ve öğretim hizmeti kesintiye uğramış ise bu fıkraya göre belirlenen ceza yarı oranında artırılır.”

(b) 10/7/2018 tarihli ve 1 sayılı *Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine* aşağıdaki maddenin eklenmesi;

“Hukukî yardım

Ek Madde 2- (1) Bakanlık ve bağlı kuruluşlarında; eğitim ve öğretim hizmetinin sunumu sırasında veya bu görevlerden dolayı eğitim kurumlarında çalışan personele karşı işlenen suçlar sebebiyle ceza hukuku kapsamında yürütülmekte olan işlemler ve davalarda personelin talebi üzerine Bakanlık ve bağlı kuruluşlarınca hukukî yardım yapılır. Bakanlık ve bağlı kuruluşları merkez ve taşra teşkilatı kad-

rolarında bulunan hukuk birimi amirleri, hukuk müşavirleri ve avukatlar, ayrıca vekâletname ibraz etmeksizin ilgili personeli vekil sıfatı ile temsil eder. Bu yardımın usûl ve esasları Bakanlıkça belirlenir.”

(c) 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı *Millî Eğitim Temel Kanununa* aşağıdaki ek maddenin eklenmesi,

“Ek Madde 1- (1) Eğitim kurumlarında görev yapan personele karşı görevleri sırasında veya görevleri dolayısıyla işlenen kasten yaralama suçu, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 100'üncü maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında tutuklama nedeni varsayılan suçlardandır. Özel öğretim kurumlarında görev yapan personel, bu görevleriyle bağlantılı olarak kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun uygulanmasında kamu görevlisi sayılır.”

Yönündeki yasal düzenlemeler, TBMM'den talep edilmektedir.

Nitekim yine eğitimde şiddete ilişkin bir Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararında (Kayak&Türkiye) mahkeme, AİHS'nin 2'nci maddesinin birinci fıkrası Devletin kasıtlı ve hukuksuz şekilde ölüme sebebiyet vermektен kaçınmanın yanı sıra kendi hukukuna tabi kişilerin yaşamlarını korumak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü olduğunu ve Devletin bu yükümlülük çerçevesinde suç işlemekten caydırıcı yasal zemini ve idari koşulları tesis ederek yaşam hakkını koruma ve ayrıca buna ilişkin ihlalleri önleyici, bastırıcı ve cezalandırıcı bir infaz mekanizması geliştirme ödevinin bulunduğunu hatırlatmaktadır.

Mevcut eğitim paradigmasının ve programlarının şiddeti önlemediği artık görülmelidir. Sorun üreten bir sistem çare olamaz. Yapılması gereken, medeniyet değerlerimizi merkeze alan bir kültür seferberliğine ve eğitim programına geçmektir. Ancak şu da bilinmelidir ki, bir tek sebebi ve kaynağı olmayan şiddet, ancak topyekûn bir duyarlılık ve bi-

linçle önlenabilir. Varlık ve medeniyet iddiamızı sürdürmek istiyorsak, bu seferberliği başlatmaya ve başarmaya mecburuz; yoksa pırıl pırıl olması gereken kalplerine attığımız karanlık kördüğümlemlerle hem çocuklarımıza şiddet uygulamış hem de onları şiddete yönlendirmiş olacağız. Eğer kalıcı önlemler alınmazsa yarın çok geç olabilir.

www.ebs.org.tr